

Posudek oponenta disertační práce

Jméno autora práce: PhDr. Olga Havránková

Název práce: Sebevražednost seniorů

Vedoucí práce: PhDr. Katarína Loneková, Ph.D.

Oponent práce: PhDr. Eva Dragomirecká, PhD.

Práce je zaměřena na hlubší pochopení sebevražednosti u seniorů s cílem získat klinicky využitelné poznatky.

Do *teoretické části* autorka zařadila témata relevantní pro terapeutický kontext, do kterého je práce posazena. Objevují se tak zde témata důležitá, avšak v naší odborné literatuře málo studovaná, jako jsou rizikové a protektivní faktory sebevražednosti u seniorů, popis jiných forem autodestruktivity a přehled teorií sebevražednosti zahrnující současně, u nás méně známé autory.

Oceňuji např. stať o možném chybném diagnostikování úmrtí v důsledku sebevraždy ve stáří, které autorka nazývá „podregistrací“ sebevražednosti u seniorů. Domnívám se, že je to užitečný příspěvek pro interpretaci časových řad sebevražednosti podle věkových skupin, zvláště pokud bereme v úvahu, že podíl úmrtí na sebevraždy je u osob ve věku 75+ vyšší (byť možná podregistrovaný) než u mladších věkových skupin.

Dále je pojednáno o krizi a krizové intervenci jako způsobu práce s lidmi se suicidálními projevy.

Významným tématem je výskyt deprese ve stáří. Touto problematikou se začínají v poslední době zabývat geriatři, kteří konstatují nárůst depresivity s věkem (pravděpodobně způsobený i biologickými faktory) a nízký podíl léčených případů, zejména v pobytových zařízeních pro seniory. V psychologii je deprese ve stáří překvapivě málo studována a její reflexe v nemedicínském kontextu není častá.

Do teoretické části je zařazena také kapitola představující systém potřeb podle Alberta Pessa, z kterého autorka vychází v experimentální části práce.

Teoretická část je psána čtivým jazykem. Předností je schopnost autorky provázat teoretické poznatky s vlastní zkušeností a možnou klinickou aplikací.

V teoretické části může čtenář postrádat vysvětlení některých pojmů při jejich prvním užití, např. PBSP potřeby či jejich dělení na egosyntonní a egodystonní. Jedná se spíše o redakční poznámku, celkově je text srozumitelný a myšlenkově provázaný. Postrádám pouze zmínku o dosavadních výzkumech studovaného jevu. Kromě uvedených kvalifikačních prací se tématem u nás dosud nikdo výzkumně nezabýval?

Empirická část má kvalitativní design s cílem popsat sebevražednost u seniorů a vztáhnout získané poznatky k vybrané teorii potřeb. Aplikačním cílem práce je zjistit, zda se může systém potřeb podle Pessa stát nástrojem, který usnadní terapeutům a dalším pracovníkům pomáhajících profesí práci s lidmi s příznaky suicidálního chování.

Autorka zvolila obtížně dosažitelný výzkumný soubor a způsob, kterým si poradila – alternativní nazvání problému s vynecháním tabuizovaného termínu – může být pro další výzkumníky inspirativní. V tomto smyslu oceňuji také podrobný postup výzkumného postupu i reflexi skutečností, které mohou ovlivňovat výsledky, včetně samotného působení autorky. Provedení 31 hloubkových rozhovorů se seniory považuji za úctyhodný výkon. Výsledky byly dále doplněny čtyřmi expertními rozhovory s pracovníky a třemi kazuistikami. Výsledky jsou prezentovány podle hlavních témat získaných interpretativní analýzou a v diskusi vztaženy k teoretickým východiskům, především k Shneidmanově teorii psychické bolesti a Pessově teorii potřeb. Získaný popis analyzovaného jevu je v terminologii kvalitativního přístupu dostatečně „hustý“ a tvoří dobrý základ pro další výzkum v této oblasti.

Mezi přednosti práce patří dále její publikační potenciál (je psána zralým srozumitelným jazykem) a přínos pro klinickou praxi.

Závěr:

Předložená práce Olgy Havránkové splňuje podle mého názoru plně požadavky kladené na disertační práce, doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji klasifikaci „prospěl/a“.

Otázka k obhajobě:

V prezentovaných současných teoriích sebevražednosti i výsledcích empirické části práce lze stěží najít argumenty pro existenci tzv. bilančních sebevražd. Domníváte se, že je tento pojem překonán?

V Praze 4.12.2018

PhDr. Eva Dragomířecká, PhD.